

Adroddiad i'r: CABINET

Dyddiad y Cyfarfod: 18 Rhagfyr 2012

Aelod Cabinet Arwain: y Cynghorydd Julian Thompson-Hill

Swyddog Arwain: Paul McGrady, Pennaeth Cyllid ac Asedau

Teitl: Adroddiad Cyllid

1 Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Yn yr adroddiad, manylir ar arbedion a chyllideb refeniw'r cyngor fel y cytunwyd arnynt ar gyfer 2012/13 fel ar ddiwedd mis Tachwedd 2012. Ynndo hefyd ceir yr wybodaeth ddiweddaraf gryno am y Cynllun Cyfalaf, y Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2 Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi gwybod i'r aelodau am sefyllfa ariannol gyfredol y Cyngor.

3 Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau'n nodi'r targedau cyllidebau ac arbedion am y flwyddyn a'r cynnydd mewn perthynas â'r strategaeth gyllideb y cytunwyd arni.

4 Manylion yr adroddiad

Cyflwynir rhagolwg diweddaraf y gyllideb refeniw yn **Atodiad 1** a dengys £344k o danwariant ar draws y cyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol. Mae'r sefyllfa i ysgolion yn rhagweld symudiad net cadarnhaol ar falansau o £121k.

Mae crynodeb y Cyfrif Refeniw Tai wedi'i gynnwys hefyd yn Atodiad 1 er gwybodaeth ond cronfa ar wahân yw hon ac nid yw'n rhan o brif gyllideb refeniw'r cyngor.

Yn **Atodiad 2** i'r adroddiad hwn mae'r wybodaeth ddiweddaraf sy'n dangos y cynnydd mewn perthynas â'r arbedion a'r pwysau yn rhan o broses gosod cyllideb 2012/13. I gyd, cytunwyd ar arbedion net o £3.443m a chyflawnwyd £2.673m (79%) gyda £702k (21%) wedi'u dosbarthu fel arbedion ar y gweill a £25k (1%) wedi'u hoedi tan y flwyddyn nesaf. Mae'r oedi'n berthnasol i arbedion oherwydd rhesymoli argraffyddion. Bydd un eitem yn y Gwasanaethau Plant (Ailffurfio'r Gwasanaeth Cyswllt dan Oruchwyliaeth - £43k) yn cael ei chyflenwi bellach y flwyddyn nesaf. Ariannwyd yr arbediad o gyllidebau staffio eleni'n codi o swyddi gwag a lle wrth gefn mewn rhai achosion rhwng y cyflog a gyllidebwyd a'r cyflog gwirioneddol lle nad yw'r staff wedi cyrraedd brig y radd berthnasol eto. Er bod rhai eitemau'n dal i gael eu dosbarthu fel rhai sydd 'ar y gweill' credir bod yr holl arbedion a restrir yn

gyraeddadwy. Gan amlaf, mae angen blwyddyn gron o weithgarwch er mwyn asesu'n briodol a lwyddwyd i gyflawni'r mesur arbed a restrwyd.

Cadarnhawyd y targed arbed corfforaethol ynghylch troi rhai defnyddwyr ceir hanfodol yn rhai â statws defnyddwyr achlysurol. Trowyd tua 211 o bobl yn ddefnyddwyr achlysurol. Mae effaith hyn yn arbed £215k eleni gyda £5k arall yn effaith y flwyddyn gron y flwyddyn nesaf (newidiwyd rhai hanner ffordd drwy'r flwyddyn). Mae cyllidebau'n cael eu haddasu i waredu'r ddarpariaeth defnyddiwr hanfodol o wasanaethau. Nid yw'r gost milltiredd ychwanegol sy'n daladwy rhwng cyfraddau milltiredd achlysurol a hanfodol (tua 12c y filltir) yn cael ei darparu mewn cyllidebau adrannol. Yn gyffredinol, mae costau teithio gwasanaethau wedi lleihau, yn rhannol oherwydd newid y diystyrwch cartref i waith y llynedd. Gan amlaf, mae hyn yn lleihau nifer y milltiroedd y gellir hawlio yn eu cylch, gan ddibynnu ymhle mae'r unigolyn yn byw ac yn gweithio. Hefyd, dylai pob gwasanaeth fod yn ceisio lleihau costau teithio i wella effeithlonrwydd.

Mewn ymateb i gwestiwn a godwyd yn y cyfarfod cabinet diwethaf, amgaeir atodiad ychwanegol sy'n dangos lefel yr arbedion a gyflawnwyd gan adran yn ystod y Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn ganran o'r gyllideb gychwynnol a osodwyd yn 2010/11. Dangosir y ffigurau yn Atodiad 3 ac fe'u haddaswyd i gyfrif am ad-drefnu gwasanaethau yn y cyngor. Lle mae cyfrifoldebau gwasanaeth wedi newid, addaswyd y gyllideb wreiddiol a'r arbedion dilynol i sicrhau bod y ffigurau'n gymaradwy.

5 Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae gweithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys y blaenoriaethau corfforaethol, yn seiliedig ar reolaeth effeithiol ar gyllidebau refeniw a chyfalaf y cyngor ac ar gyllidebau cyfalaf a chyflenwi'r strategaeth gyllideb y cytunwyd arni.

6 Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Defnyddir y rhan hon o'r adroddiad i amlygu unrhyw amrywiadau allweddol o'r targedau cyllideb neu arbedion, risgiau neu arbedion ychwanegol posibl a allai godi drwy gydol y flwyddyn ac i roi'r wybodaeth ddiweddaraf fwy cyffredinol am y Cynllun Cyfalaf a'r Cyfrif Refeniw Tai. Disgrifir isod y meysydd y mae angen eu hegluro ymhellach.

Cyllidebau Gwasanaeth

Dangosir y gwasanaeth **Perfformiad a Chynllunio Busnes** fel gwasanaeth mantoledig ond mae'n cynnwys pwysau o £39k sy'n rhan o'r gyllideb Rheoli Cofnodion ac mae'n cynnwys cost aelod o staff a secondiwyd o'r Gwasanaethau Cwsmeriaid i swydd dros dro a grëwyd o'r newydd. Mae dewisiadau cyllid eleni yn y gyllideb Perfformiad a Chynllunio Busnes ond gallai achosi pwysau ar y gyllideb yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf.

Priffyrdd a Seilwaith – Mae'r gwasanaeth yn rhoi gwybod am £40k o danwariant. Mae hwn yn bennaf o ganlyniad i arbed ynni ar oleuadau stryd ac ychydig o incwm ychwanegol ar ffioedd yr Asiantaeth Cefnffyrdd.

Gwasanaethau Oedolion Yn ôl y rhagolygon diweddaraf, mae pwysau cyffredinol o £209k ar y gyllideb, a fydd yn cael eu hariannu o'r Gronfa Wrth Gefn Cefnogi Pobl. Yn y gwasanaeth, mae pwysau cyllideb ar gyllidebau Anabledd Dysgu a Phobl Hŷn sy'n cael eu hariannu o gyllidebau a gedwir yn ganolog yn yr adran. Mae ymarfer manwl i adlinio'r gyllideb yn mynd rhagddo.

Gwasanaethau Plant a Theuluoedd - Mae'r gwasanaeth ar hyn o bryd yn rhoi gwybod am gyllideb fantoledig. Yn seiliedig ar broffiliau gwariant hyd yma, mae'n bosibl y gellid cyflawni rhyw £150k o danwariant. Fodd bynnag, mae gan y gwasanaeth nifer o ymrwymadau posibl gan gynnwys achosion cyllid ar y cyd a thriwlynlys mewn anghydfod â'r GIG. Dylai canlyniad y rhain ac ymrwymadau eraill fod yn gliriach fis nesaf.

Tai a Datblygu Cymunedol (gan gynnwys Adfywio) – Rhagwelir y bydd y gyllideb **Tai heblaw'r Cyfrif Refeniw Tai** ar y trywydd cywir. Yn y gyllideb **Adfywio**, mae £44k o bwysau eleni ar raglen y Rhyl yn Symud Ymlaen.

Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden - Rhagwelir y bydd y gwasanaeth yn cyflawni ei gyllideb ond mae effaith lawn colli incwm canolfannau hamdden o ganlyniad i'r llifogydd yn dal i gael ei hasesu.

Rhagwelir y bydd y **Gwasanaethau Amgylcheddol** yn tanwario £111k yn 2012/13 a hynny'n bennaf oherwydd incwm ychwanegol yn cael ei sylweddoli o werth deunyddiau ailgylchu. Nodwyd arbedion ychwanegol dros £600k ar gyfer blynyddoedd yn y dyfodol yn yr Her Gwasanaeth diweddar.

Mae cyllidebau **Moderneiddio Addysg a Gofal Cwsmeriaid** ar hyn o bryd yn rhagweld ychydig bach o danwariant, sef £23k. Ceir gwargedion canol blwyddyn oherwydd y camau ailstrwythuro staff sy'n cael eu cymryd ar hyn o bryd.

Mae **Gwella Ysgolion a Chynhwysiant** yn rhagweld tanwariant o £84k. Y prif resymau yw peidio â recriwtio ar unwaith i swyddi gwag a defnyddio cyllid grant yn fwy effeithiol. Mae rhai swyddi'n cael eu dal yn ôl nes bod effaith y gwasanaeth gwella ysgolion rhanbarthol wedi'i hasesu. Efallai bydd angen arbedion eleni i roi diogelwch pontio i ysgolion o ganlyniad i newidiadau yn y fformiwla cyllido.

Ysgolion – fel ar ddiwedd mis Hydref, y rhagamcaniad ar gyfer balansau ysgolion yw £1.941m. Mae hwn yn symudiad cadarnhaol o £121k ar y balansau o £1.801m a ddygwyd ymlaen o 2011/12. Mae'r cyngor wrthi'n gweithio gyda dwy ysgol sydd mewn anhawster ariannol gyda balansau diffyg sy'n gyfanswm o £456k. Mae gan yr ysgolion hyn gynlluniau adfer yn eu lle ac maent wrthi'n gweithio i'r targedau a nodir yn y cynlluniau hyn.

Mae adolygiad o arenillion y Dreth Gyngor yn awgrymu bod y raddfa gasglu yn uwch na'r swm y cyllidebwyd ar ei gyfer. Bydd y llifogydd yn cael effaith ar hyn gan y bydd rhai aelwydydd yn gymwys i dderbyn gostyngiad. Tybir y defnyddir unrhyw elw o arenillion y dreth gyngor i gyfrannu tuag at ariannu blaenoriaethau buddsoddi strategol y cyngor fel rhan o'r Cynllun Corfforaethol.

Cynllun Cyfalaf

Mae'r gwariant hyd ddiwedd mis Tachwedd yn £15.3m mewn perthynas â Chynllun o £33.1m y cytunwyd arno. Yn **Atodiad 4** dangosir crynodeb o'r cynllun cyfredol a sut caiff ei ariannu. Dangosir trosolwg ar brosiectau cyfalaf mawr yn **Atodiad 5**.

Cyfrif Refeniw Tai (HRA)

Nid yw rhagolwg diweddaraf y Cyfrif Refeniw Tai wedi newid ac mae'n dangos diffyg canol blwyddyn o £63k. Mae hwn yn cymharu â gwarged canol blwyddyn o £71k a gyllidebwyd. Fodd bynnag, mae'r gyllideb a'r alldro'n cynnwys darpariaeth i ariannu gwariant cyfalaf o refeniw. Y dybiaeth ddiweddaraf yw y bydd £431k yn cael ei ddefnyddio i ariannu gwariant cyfalaf. Mae'r Cynllun Busnes yn ddichonadwy o hyd ac yn seiliedig ar y rhagolwg diweddaraf, balans y Cyfrif Refeniw Tai i'w ddwyn ymlaen fydd £808k, o'i gymharu â rhagolwg o £942k yn y gyllideb.

Rhagwelir y bydd y Cynllun Cyfalaf Tai'n gwario £7.4m yn 2012/13 sydd wedi'i ariannu'n rhannol gan fenthycia darbodus (£4.6m). Disgwylir cyrraedd Safon Ansawdd Tai Cymru yn ystod 2013.

Dylai'r Dyfarniadau Cymhorthdal drafft gyrraedd gan Lywodraeth Cymru cyn y Nadolig. Bydd y rhain yn pennu elfennau allweddol o gyllideb y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer 2013/14. Mae hyn yn tybio bod y system gymhorthdal genedlaethol yn parhau i 2013/14. Mae hyn fel petai'n debygol er bod newidiadau arfaethedig mewn cyllid tai cyngor yng Nghymru wedi'u cynllunio i'w cyflwyno ar gyfer 2013/14. Fodd bynnag, am nad oes unrhyw gynigion wedi'u cyhoeddi i'w hystyried gan gynghorau, ni ellir ond tybio na fydd y newidiadau'n cael eu cyflwyno tan 2014/15 o leiaf.

Dangosir crynodeb o sefyllfa ddiweddaraf y Cyfrif Refeniw Tai yn y tabl isod.

Crynodeb o'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf:

<u>Crynodeb o'r Cyfrif Refeniw Tai 2012/13</u>	
<u>Tachwedd 2012</u>	
Gwariant	£'000

Rheoli a Chynnal a Chadw Tai	5,799
Taliadau Cyfalaf	2,662
Cymhorthdal	3,081
Darpariaeth ar gyfer drwg ddyledion	29
Refeniw'n Cyllido Gwariant Cyfalaf	431
Cyfanswm Gwariant	12,002
<u>Cynllun Cyfalaf Tai</u>	
<u>Tachwedd 2012</u>	
	£,000
Gwariant a Gynlluniwyd	7,445
Ariannwyd gan:	
Lwfans Atgyweiriadau Mawr	2,400
Cyfraniad Refeniw	431
Derbyniadau Cyfalaf	17
Benthyca Darbodus	4,597
Cyfanswm	7,445
Incwm	
Rhenti	11,777
Garejis	157
Llog	5
Cyfanswm Incwm	11,939
Gwarged / (Diffyg) Canol Blwyddyn	(63)
Balans Cyfrif Refeniw Tai wedi'i Ddwyn Ymlaen	794

7 Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd?

Cafodd y gyllideb refeniw ei hargymell gan y cabinet a chytunwyd arni'n ffurfiol gan y cyngor ar ôl cylch helaeth o heriau gwasanaeth. Cymeradwywyd y cynllun cyfalaf gan y cyngor ar ôl craffu arno gan y Grŵp Buddsoddi Strategol a'i argymell gan y cabinet. Cymeradwywyd y Cyfrif Refeniw Tai ar ôl ymgynghori ag aelodau etholedig a chynrychiolwyr ffederasiwn tenantiaid.

8 Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Disgwylir i wasanaethau arbed yr hyn y cytunwyd arno drwy'r Heriau Gwasanaeth a'r prosesau gosod cyllideb ac ar hyn o bryd maent fel petaent ar y trywydd cywir i gyflawni hynny. Mae'n bwysig bod gwasanaethau'n dal i reoli cyllidebau'n ddarbodus a bod unrhyw wargedion canol blwyddyn yn cael eu hystyried yng nghyd-destun y sefyllfa ariannol tymor canolig.

Sylwadau Economaidd a'r Diweddaraf am Reoli'r Trysorlys

Mae'r marchnadoedd ariannol yn dal yn gyfnewidiol dros ben ac mae hyn yn dal i gyfyngu ar nifer y sefydliadau y gall y cyngor fuddsoddi gyda hwy ac ar hyd y buddsoddiadau y gall y cyngor eu gwneud. Mae'r ddau beth hyn yn cyfyngu ar yr adenillion y gall y cyngor eu gwneud. Wrth i'r ansicrwydd yn y farchnad barhau, mae polisi'r cyngor yn cyfyngu'r rhan fwyaf o fuddsoddiadau newydd i adneuon dros nos. Mae'r strategaeth hon o wneud buddsoddiadau tymor byr iawn yn debygol o barhau am y tymor canolig.

Ar ddiwedd mis Tachwedd, roedd cyfanswm y benthyc yn £134.08m ar gyfradd gyfartalog o 5.76% ac roedd cyfanswm y buddsoddi'n £22.8m ar gyfradd gyfartalog o 0.72%.

9 Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Hwn yw'r cyfnod ariannol mwyaf heriol sydd wedi wynebu'r cyngor ac os bydd yn methu â chyflenwi'r strategaeth gyllideb y cytunwyd arni, bydd yn rhoi pwysau pellach ar wasanaethau yn y flwyddyn ariannol hon a blynyddoedd ariannol y dyfodol. Bydd monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol a rhoi gwybod yn gynnar am amrywiannau yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

Mae risgiau penodol yn amlwg wrth ymdrin â phrosiectau cyfalaf a gallant gynnwys gor-redeg amser neu wariant, problemau cyllid ac ystyriaethau eraill heblaw rhai ariannol. Mae mecanwaith cymeradwyo cadarn a phrosesau monitro ac adrodd ariannol manwl, ynghyd â gweithdrefnau effeithiol i reoli prosiectau, yn helpu i leihau'r risgiau hyn.

Mae'r Cyfrif Refeniw Tai'n buddsoddi cyfalaf sylweddol i wella'r stoc tai ac mae'n defnyddio benthyciadau a grantiau i ariannu'r gwaith. Rhaid i unrhyw fenthyciadau fod yn fforddiadwy ac mae'r monitro rheolaidd a'r cymeradwyo blynyddol a'r asesiad o ddichonolrwydd y Cynllun Busnes Stoc Tai yn sicrhau hyn.

10 Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae gofyn i awdurdodau lleol o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.